

Autoreferat

1. Imię i nazwisko: Tomasz Skrzyński

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe/artystyczne – z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej

– magister historii, Instytut Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego, uzyskany 22 czerwca 1999 r.

– doktor nauk humanistycznych w zakresie historii, Wydział Historyczny Uniwersytetu Jagiellońskiego, nadany 18 marca 2005 r. Tytuł rozprawy doktorskiej: *Z dziejów przejmowania władzy przez Polską Partię Robotniczą w województwie krakowskim w latach 1947-1948* (napisana pod kierunkiem prof. dr hab. Michała Pułaskiego).

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych/artystycznych

– 2001 – 2011 Archiwum Nauki PAN i PAU – archiwista

– 2007 – 2008 Polska Akademia Umiejętności – archiwista

– 2010 – 2012 Uniwersytet Papieski Jana Pawła II – wykładowca

– Od 21 lutego 2011 r. Wyższa Szkoła Biznesu National – Louis University w Nowym Sączu – adiunkt

– W latach 2012/2013 i 2013/2014 pełniłem funkcję kierownika Zakładu Instytucji i Systemów Politycznych w Wyższej Szkole Biznesu National – Louis University

4. Wykazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. nr 65 poz 595 z późn. zmianami)

a/ tytuł osiągnięcia naukowego/artystycznego

Miejsce na scenie politycznej i losy PSL „Nowe Wyzwolenie”, PSL „Lewica” oraz „odrodzonego” PSL w latach 1946 – 1949 (1950)

Skryński

**b/ autor/autorzy, tytuł/tytuły publikacji, rok wydania, nazwa wydawnictwa, recenzenci
wydawniczy**

Tomasz Skrzyński, *Miejsce na scenie politycznej i losy PSL „Nowe Wyzwolenie”, PSL „Lewica” oraz „odrodzonego” PSL w latach 1946 – 1949 (1950)*, 2015, Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego, ss. 400, prof. dr hab. Romuald Turkowski, prof. dr hab. Arkadiusz Indraszczyk

**c/ omówienie celu naukowego/artystycznego ww pracy/prac i osiągniętych wyników
wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania**

W 1944 i 1945 r. na arenie politycznej większości państw zajętych przez Armię Czerwoną, ważne miejsce zajmowały partie ludowe. Należący do nich działacze decydowali się na współdziałanie z komunistami wierząc, że w efekcie zapowiadanych wyborów uzyskają dla chłopów lepsze niż przed II wojną światową warunki życia i demokrację. Podobnie jak socjaliści, ludowcy nie byli w praktyce po wojnie traktowani przez komunistów jak równoprawni partnerzy. Wkrótce przytłaczająca większość ludowców stanęła w opozycji do komunistów. Nasilili więc oni represje wobec ruchu ludowego i ubezwłasnowalnianie socjalistów w krajach podporządkowanych woli Stalina.

W Polsce polityka komunistów nasilania represji w połączeniu z ofertami współdziałania, ułatwiła Polskiej Partii Robotniczej podział Polskiego Stronnictwa Ludowego. Sprzyjało jemu zróżnicowanie wewnętrzne i podatność ruchu ludowego na rozłamy. W odróżnieniu od Węgier, polskim komunistom w 1946 r. nie udało się zmusić władz niezależnego ruchu ludowego do ustępstw. W 1946 i 1947 r. secesji w głównej partii ludowej dokonali ci, którzy byli zwolennikami kompromisu z PPR. Grupujące ich partie: Polskie Stronnictwo Ludowe „Nowe Wyzwolenie” oraz Polskie Stronnictwo Ludowe „Lewica” miały odpowiedniki na scenie politycznej Rumunii i częściowo w Jugosławii. Odpowiednik powstałego na gruzach legalnej opozycji „odrodzonego” Polskiego Stronnictwa Ludowego istniał na Węgrzech. Stalin uznał, że w tych krajach będą najbardziej przydatne. Jak bowiem pokazuje sytuacja latem 1947 r. w Bułgarii, chętni do kompromisu w szeregach opozycyjnych ludowców, istnieli też w innych państwach.

Tematem książki, jest ukazanie na przykładzie Polski miejsca na scenie politycznej i losów tych stronnictw ludowych, którymi kierowali niedawni działacze z partii opozycyjnych. PSL „Nowe Wyzwolenie”, PSL „Lewica” oraz „odrodzone” PSL są jedynymi, legalnie działającymi partiami politycznymi w Polsce w latach 1946-1949, które nie doczekały się dotąd monograficznego opracowania. Podjęcie tego tematu wynika również z poważnego wpływu losów omawianych stronnictw, na sposób myślenia i postępowanie wielu ludowców, pełniących do 1971 r. ważne

Skryżnik

funkcje w Zjednoczonym Stronnictwie Ludowym.

Powstanie wszystkich omawianych partii było efektem sterowanego przez PPR terroru wobec niezależnego ruchu ludowego. Grupowały one byłych działaczy niezależnego ruchu ludowego. Popierały rząd tworzony przez PPR/PZPR oraz jej sojuszników. Dlatego zdecydowano się omówić je w ramach jednej książki.

Skupiono się szczególnie na nie badanej dotąd bliżej polityce PPR i Polskiej Partii Socjalistycznej wobec stronnictw grupujących byłych zwolenników Mikołajczyka, ich relacjach z innymi partiami politycznymi i reprezentacji w różnych organizacjach. Do celów szczegółowych opracowania można zaliczyć: Jakie były relacje omawianych struktur z innymi partiami, wybranymi organizacjami, zbiorowościami? Jakie założenia programowe i działania organizacyjne omawianych partii, ich działacze nie odpowiadały PPR, a które chciała wykorzystywać? Jaki był stopień autonomii tych partii? Które ich działania i w jakim stopniu polepszały sytuację danego stronnictwa, a w jakim pogarszały? Czy stronnictwa mogły radykalnie polepszyć swoją pozycję na scenie politycznej? W jakim stopniu plany komunistów i socjalistów wobec omawianych struktur zostały zrealizowane? Czy udało się urzeczywistnić oczekiwania ludowców, którzy się z tymi partiami związali? Jakie były ich rzeczywiste wpływy? Jak stronnictwa funkcjonowały pod ciężarem coraz większej presji komunistów? Jaka była rola polityczna omawianych partii w najważniejszych organizacjach społecznych, wchodzących w skład ruchu ludowego: Związku Młodzieży Wiejskiej Rzeczypospolitej Polskiej „Wici”, Towarzystwie Uniwersytetów Ludowych Rzeczypospolitej Polskiej, Chłopskim Towarzystwie Przyjaciół Dzieci oraz Towarzystwie Burs i Stypendiów Rzeczypospolitej Polskiej? Jaki był rzeczywisty przebieg sterowanego odgórnie przez komunistów zacieśniania współpracy między „odrodzonym” PSL i Stronnictwem Ludowym? Przeanalizowanie wielopłaszczyznowej polityki komunistów wobec ludowców.

Dzięki wykorzystaniu wielu nieznanych dotąd materiałów archiwalnych (kwerendą objąłem 117 zespołów archiwalnych), badania pozwoliły na pełniejsze poznanie polityki komunistów wobec polskiej wsi w wymienionym okresie. Pogłębiły dotychczasową wiedzę o polityce rządzących krajem wobec byłych działaczy i członków partii Mikołajczyka. Umożliwiły bliższą analizę mechanizmów skłaniających niedawnych działaczy PSL do coraz dalej idących ustępstw na rzecz kierującej państwem partii.

Omawiani w pracy ludowcy dążyli do niezależności, a następnie, gdy uznali to za niemożliwe, do autonomii na scenie politycznej. Chcieli porozumieć się z politycznym przeciwnikiem. Planowali jak najwięcej zachować z dorobku ruchu ludowego. Na początku duża część działaczy starała się reprezentować w ograniczonym zakresie interesy wsi. Tam, gdzie uznali to za możliwe do zrealizowania w ówczesnej sytuacji politycznej. Liczyli na akceptację swych działań przez PPR. Nie byli jednak gotowi do ich urzeczywistnienia wbrew stanowisku komunistów. Nie brali też

poważnie pod uwagę możliwości zaostrzania polityki władz wobec wsi (w tym kolektywizacji).

Komuniści systematycznie ograniczali możliwości polityczne omawianych partii ludowych i zakres w jakim mogły reprezentować wieś. Podobnie jak analogiczne stronnictwa ludowe w innych państwach satelickich ZSRR, komuniści redukowali „Nowe Wyzwolenie”, „Lewicę” i „odrodzone” PSL do narzędzi stosowanych przy likwidacji legalnej opozycji i elementów pozornie demokratycznej sceny politycznej rozszerzających wpływy budowanego systemu wśród chłopów.

Na dłuższą metę PPR/PZPR nie tolerowała odmienności poglądów ludowców nie tylko, co do celów, ale także co do metod stosowanych w polityce wobec wsi. Pod względem ideologicznym, z punktu widzenia taktyki, komunistom łatwiej było wymuszać na „Nowym Wyzwoleniu”, „Lewicy” i „odrodzonym” stronnictwie stopniowo coraz większe ustępstwa. W budowanym systemie politycznym, by pozostać na scenie politycznej, ich działacze musieli bowiem ciągle udowadniać swą lojalność wobec rządzącej partii.

Po ucieczce Mikołajczyka secesjoniści z jego partii oraz ci dotychczasowi działacze legalnej opozycji, którzy zdecydowali się pozostać na scenie politycznej, zostali zmuszeni najpierw do faktycznej, a następnie do oficjalnej kapitulacji. Komuniści wykorzystali tu ogromne represje wobec partii Mikołajczyka i swą politykę wobec pozostałych partii politycznych. Przykładowo nakazana w Moskwie redukcja ilości partii politycznych w 1948 i 1949 r. objęła kolejno Polską Partię Socjalistyczną i partie żydowskie. Skala presji na zebraniach wewnętrznych „odrodzonego” PSL i wspólnych ze Stronnictwem Ludowym, została szerzej omówiona na przykładzie majowego posiedzenia Rady Naczelnej „odrodzonego” stronnictwa w 1949 r.

W końcu lat czterdziestych, większość chłopów wycofuje się z życia publicznego. Komunistyczne władze starały się zmienić ten trend. Działaczom „odrodzonego” PSL polecono aktywizować członków i bezpartyjnych chłopów; rozszerzać wpływy komunistów na wsi, zaangażować jej mieszkańców w struktury i przedsięwzięcia popierające ustrój. Równocześnie mieli nadal stwarzać pozory wielopartyjnego demokratycznego systemu.

W PPR a następnie w PZPR nie miano jednak do nich zaufania. Z przeprowadzonych badań wynika, że w strukturach działających wśród chłopów (np. Związek Samopomocy Chłopskiej, Gminne Rady Narodowe) pozostawiono ich z reguły na stanowiskach zwykłych członków lub na stanowiskach reprezentacyjnych, bez realnego wpływu na decyzje. Rola stronnictwa w kampaniach pomagających komunistom w ich polityce wobec wsi, została szerzej omówiona na przykładzie walki z analfabetyzmem.

„Nowe Wyzwolenie” i „odrodzone” PSL posiadały struktury w większości powiatów w kraju. Z przeprowadzonej analizy źródeł wynika, że niewielki rozwój omawianych w tej książce partii na poziomie wsi, był rezultatem nie tylko ze skali poparcia dla Mikołajczyka i jego polityki oraz wartości, jaką była dla chłopów jedność ruchu ludowego. Bardzo ważną przyczyną była polityka

komunistów wobec tych, którzy od Mikołajczyka odeszli i wsi, jako całości. Słaba pozycja stronnictw w obozie władzy powodowała, że gdy chłopci chcieli się zaangażować po stronie władz wstępowali głównie do Stronnictwa Ludowego oraz PPR i PZPR.

Większa nieufność komunistów wobec „Nowego Wyzwolenia”; „Lewicy” i „odrodzonego” Polskiego Stronnictwa Ludowego, w porównaniu do pozostałych partii nie była przypadkowa. Wynikała z przeszłości politycznej kierujących nimi działaczy oraz z nieobecności w ich krajowych władzach osób, posiadających równocześnie legitymacje partyjne PPR/PZPR. W tej ostatniej kwestii omawiane struktury były wyjątkami wśród polskich partii zależnych od komunistów. W przypadku „Nowego Wyzwolenia” bardzo ważny wpływ na stosunek komunistów miały znaczne związki części działaczy tego stronnictwa z socjalistami.

W 1948 i 1949 r. działacze „odrodzonego” PSL w praktyce ograniczali się coraz bardziej do obrony siebie przed represjami często wierząc, że mają możliwość ochrony istniejącej jeszcze części dorobku ruchu ludowego. Rosła przepaść między prywatnymi i publicznymi poglądami – między deklaracjami poparcia dla polityki komunistów i zachowania znacznej części dorobku ludowców, a bardzo niewielkimi realnymi działaniami w tym zakresie; między wspomnieniami o niedawnej wspaniałej przeszłości ruchu ludowego, a obecną coraz pełniejszą zależnością od komunistów. Najpowszechniejszą, najskuteczniejszą i najbezpieczniejszą reakcją członków „odrodzonego” PSL, na podejrzliwy nadzór komunistów, był brak aktywności.

Wobec nastrojów na wsi i niechętnego wobec stronnictw stosunku działaczy komunistycznych, próby poszerzenia podstawy społecznej systemu wśród chłopów, przy pomocy omawianych partii nie mogły się udać.

Wpływy „Nowego Wyzwolenia”, „Lewicy” i „odrodzonego” PSL wśród działaczy organizacji społecznych należących do ruchu ludowego były przydatne komunistom przy podporządkowaniu sobie tych struktur. Wbrew planom władz PPR i PZPR, podległość ta fatalnie odbiła się na aktywności np. Towarzystwa Burs i Stypendiów Rzeczypospolitej Polskiej czy Chłopskiego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci.

Samo dążenie do zjednoczenia ludowców nie było niczym nowym w programach i działalności ruchu ludowego. Drastyczne różnice dotyczyły jednak sposobu tego połączenia w końcu lat czterdziestych i pozycji zjednoczonego stronnictwa chłopskiego na scenie politycznej. Kontrolowane przez komunistów Stronnictwo Ludowe zostało ustanowione nadzorcą nad „odrodzonym” PSL. By dodatkowo zwiększyć dyspozycyjność słabszej partii ludowej, komuniści starali się wewnątrz jej władz wygrywać przeciw sobie działaczy. Podzielić ich na bardziej i mniej uległych wobec żądań Biura Politycznego Komitetu Centralnego.

Oceniając przyjęty przez komunistów model jednoczenia ruchu ludowego, należy podkreślić wykorzystanie na dużą skalę doświadczeń z wchłaniania socjalistów zarówno w Polsce, jak i w

innych krajach zależnych od woli Stalina. Zdeterminowały one sposób zjednoczenia, układ sił w powoływanych na przełomie 1949 i 1950 r. władzach centralnych, wojewódzkich i powiatowych i problemy m.in. w postaci masowego uchylania się członków „odrodzonego“ PSL od przynależności do nowopowstałej partii ludowej.

Losy omawianych trzech partii, były więc ściśle związane z instrukcjami dla komunistów, wydawanymi w Moskwie. Działacze „Lewicy” i „odrodzonego” PSL, widząc stopień podporządkowania partii komunistycznej instrukcjom płynącym z Moskwy i znając sytuację polityczną w innych krajach Europy Środkowej, mieli przesłanki do przekonania o nieuchronności zachodzących zmian.

Omówioną książkę realizowano w okresie: maj 2011 – sierpień 2015 r. w ramach projektu badawczego finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki, realizowanego na Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II. Opisaną wyżej publikację poprzedziły teksty o tej tematyce wydane w „Studiach Politycznych“ (Warszawa) 2014, nr 4 (36); „Przeglądzie Nauk Historycznych” (Łódź) 2014, R. XIII, nr 1 oraz w *Partie i ruchy chłopskie i ludowe w Europie i na świecie wobec problemów współczesności, Państwo – forma ustrojowa, rola i zadania*, pod red. J. Gmitruka, A. Indraszczyka, S. Stępi, Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego, Wydział Nauk Społecznych Szkoły Głównej Gospodarswa Wiejskiego w Warszawie, Warszawa 2014, s. 33-55. Fragmenty książki były dyskutowane na forum Seminarium Otwartego Historii Społeczno – Kulturowej XIX I XX w. działającego na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Jagiellońskiego.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

Zainteresowania badawcze skupiają się zasadniczo w trzech nurtach obejmujących XIX, XX i XXI wiek.

Ruchy polityczne na ziemiach polskich

Dominują książki i artykuły dotyczące wszystkich działających legalnie w Polsce partii politycznych w latach 1945-1950. Skupiłem się szczególnie na relacjach międzypartyjnych, wpływach poszczególnych partii, myśli politycznej, reprezentacji w organach władzy i organizacjach społecznych. Publikacje dotyczą zarówno sytuacji na poziomie ogólnopolskim, jak i działających jawnie partii politycznych w Małopolsce.

Spośród opublikowanych przeze mnie 23 tekstów poświęconych partiom politycznym działającym na terenie Małopolski, większość dotyczy PSL, Stronnictwa Ludowego, Stronnictwa

Demokratycznego, Stronnictwa Pracy i ugrupowań żydowskich. Znaczna część omawianych tu publikacji skupia się na relacjach poszczególnych partii z komunistami.

Do 2015 r. największym wydrukowanym opracowaniem była książka dotycząca polityki komunistów wobec Polskiej Partii Socjalistycznej na terenie województwa krakowskiego w okresie od wyborów do sejmu 19 stycznia 1947 r., do powstania PZPR (ss. 399).

Specyficzny dla województwa krakowskiego był duży stopień niezależności socjalistów, wynikający m.in. z niespotykanej w innych rejonach Polski, przewagi liczebnej Polskiej Partii Socjalistycznej nad tutejszymi strukturami PPR. Krajowe kierownictwo partii socjalistycznej uznawało sojusz z komunistami za konieczność polityczną. Jak wykazała praktyka, skazywano się w ten sposób na schodzenie po równi pochyłej coraz większych ustępstw na wszystkich szczeblach organizacyjnych. Przy omawianiu stopniowego podporządkowywania socjalistów komunistom, przedstawiłem w ogólnym zarysie taktykę PPR w Małopolsce wobec Organizacji Młodzieżowej Towarzystwa Uniwersytetu Robotniczego oraz reprezentacji Polskiej Partii Socjalistycznej w związkach zawodowych i spółdzielczości.

Wydanie omawianej publikacji w Wydawnictwie PAU, poprzedził referat dotyczący tej tematyki, wygłoszony na forum Wydziału Historyczno – Filozoficznego Akademii. Został on opublikowany w „Kwartalniku Historycznym”.

Artykuły dotyczące partii politycznych w Małopolsce ukazały się w „Studiach Historycznych”, „Czasach Nowożytnych”, „Politeji”, „Pracach Historycznych Zeszytów Naukowych Uniwersytetu Jagiellońskiego” „Więzi”, „Rocznikach Dziejów Ruchu Ludowego”, „Krakowskich Studiach Małopolskich”, „Roczniku Historycznym Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego”, „Rocznikach Ludowego Towarzystwa Naukowo-Kulturalnego”, „Biuletynie Biblioteki Jagiellońskiej” i w „Krakowskim Roczniku Archiwalnym”.

Opublikowano także dwa artykuły poświęcone ruchowi ludowemu w czasie II wojny światowej („Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2009, nr 10-11, s. 22-30; „Krakowskie Studia Małopolskie” 2011, nr 16, s. 183-198).

Uczestniczono z referatami dotyczącymi partii politycznych na międzynarodowych i krajowych konferencjach:

- *Agrarianism in Central and Eastern Europe in the 19th and 20th Centuries*, w Pradze (25 X 2013) – połączony ośrodek badawczy Masaryk Institute and Archives of the Academy of Sciences of the Czech Republic and of the CEVRO Institute, School of political studies;
- *Transformation of Central European Cities in Historical Development (Košice, Miskolc, Opava and Kraków) (19th – 20th centuries)*, (21 VI 2013 r.), na UJ;
- IV Kongres Historyków Wsi i Ruchu Ludowego z udziałem gości zagranicznych (1-3 IX 2010) w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego;

- *Koniec jałtańskich złudzeń. Sfałszowane wybory 19 stycznia 1947 r.* – (19 I 2007) na UJ;
- *Wokół Legendy „Ognia” – Opór przeciw zniewoleniu, Polska-Małopolska-Podhale 1945-1956*, Nowy Targ (8-11 III 2007);
- *Partie i ruchy chłopskie i ludowe w Europie i na świecie wobec problemów współczesności, Państwo – forma ustrojowa, rola i zadania w dobie integracji i globalizacji*, Warszawa (22 XI 2012) w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego;
- *Wartość pokoju we współczesnym świecie*, Tarnów (18 IV 2015) współorganizowana przez Wyższą Szkołę Biznesu National – Louis University;
- *V Kongres Historyków Wsi i Ruchu Ludowego* z udziałem gości zagranicznych, Uniwersytet Warszawski (2-3 IX 2015).

Historia polskiej oświaty i kultury w XIX-XXI w.

Jest to najbardziej zróżnicowana część dorobku obejmująca 37 moich publikacji naukowych (w tym m.in. 16 artykułów i rozdziałów w monografiach zbiorowych oraz 5 edycji źródłowych) i niemal połowę referatów. Największą grupę stanowią opracowania i edycje źródłowe dotyczące polskich uczonych i ich związków z AU i PAU. Należy tu wymienić m.in. światowej sławy językoznawców: Jana Baudouina de Courtenay i Kazimierza Nitscha; historyka, filozofa i filologa Mariana Zdziechowskiego; rektora UJ Stanisława Estreichera; najbardziej znanego polskiego astronoma z I połowy XX w. Tadeusza Banachiewicza; wybitnego filozofa Romana Ingardena i znanego archeologa Włodzimierza Demetrykiewicza. Przybliżono przy tej okazji działalność wybranych struktur Akademii: Wydziału Matematyczno – Przyrodniczego; niektórych komisji, komitetów, fundacji i czasopism naukowych Akademii oraz Muzeum Archeologicznego i Archiwum.

Brałem udział w międzynarodowych projektach badawczych Archiwum Nauki PAN i PAU oraz Masarykův ústav a Archiv Akademie věd České republiky (w ramach współpracy PAU i Akademii Nauk Republiki Czeskiej *Czesko – polskie kontakty naukowe i kulturalne w XIX i XX w.*). We współpracy z archiwistami z Akademii Nauk Republiki Czeskiej powstały trzy obszerne edycje, dotyczące kontaktów międzynarodowych uczonych polskich i czeskich. W ramach współpracy, z Markiem Ďurčanským przygotowano edycję listów Jana Baudouina de Courtenay i Adolfa Černého z lat 1898-1922 (łącznie 41 listów) przechowywanej w spuściźnie Adolfa Černého w Archiwum Akademii Nauk Republiki Czeskiej (*Slovanství a věda v 19. a 20. století*, „Práce z Archivu Akademie Věd”, řada A, sv. 8, Praha 2005, s. 227-269). Mój udział procentowy w publikacji szacuję na 50%. Równie obszerna jest przygotowana w trzyposobowym gronie (we współpracy dodatkowo z Piotrem Bilińskim – obecnie prof. nadzwyczajny kierownik Zakładu Historii

skrytka

Kulturowej UJ) nieznana wówczas korespondencja Mariana Zdziechowskiego z Adolfem Černym („Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 2007, R 52, nr 2, s. 7-50). Mój udział procentowy w tej publikacji szacuję na 25%. Owocem tej współpracy międzynarodowej jest także, drukowana w Czechach edycja listów językoznawcy Kazimierza Nitscha z żoną, powieściopisarką Anielą z Gruszeckich (we współpracy z Janem Chodějovským, *Korespondence Kazimierze Nitsche a Aniely z Gruszeckých Nitschové*, w: *Mírová konference očima odborných poradců československé a polské delegace*, oprac. Jan Chodějovský, Praha 2011 [druk 2015/2016], po 1 korekcji s. 47-62, 137-254). Mój udział procentowy w części książki dotyczącej tej tematyki (wstęp, życiorysy językoznawcy i jego żony, edycja) szacuję na 70%.

Wśród artykułów najliczniejsze są opracowania dotyczące związków z Akademią Tadeusza Banachiewicza. W 5 tekstach publikowanych w Warszawie, Łodzi, Krakowie i (w druku) w Olsztynie szczegółowo omówiłem jego bardzo ważną rolę we współpracy międzynarodowej Akademii, szczególnie odnośnie astronomii, geofizyki i geodezji (m.in. „Organon” 2011, nr 43, s. 111-123; „Przegląd Nauk Historycznych” 2012, s. 43-62). Przeprowadziłem analizę jego kilkudziesięcioletniej aktywności na Posiedzeniach Walnych PAU oraz na forum Wydziału Matematyczno – Przyrodniczego Akademii (artykuł złożony do druku w „Szkicach Humanistycznych”). Opisałem działalność Astronoma w 4 stałych i 12 doraźnych komisjach oraz komitetach PAU („Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 2013, t. 58, nr 1, s. 149-164).

Przeanalizowałem losy Muzeum Archeologicznego Akademii, łącznie z początkami tej struktury sięgającymi Towarzystwa Naukowego Krakowskiego (*Powstanie i dzieje zbiorów archeologicznych i Muzeum Archeologicznego AU i PAU*, „Materiały Archeologiczne” 2010, nr 38, s. 205-217). Jest to pierwsze w literaturze całościowe syntetyczne ujęcie tego tematu.

Przeprowadziłem analizę losów „Kwartalnika Filozoficznego” w ostatnim okresie jego istnienia w Polsce Ludowej. Były one ściśle związane z ówczesną aktywnością redaktora czasopisma prof. Romana Ingardena i z polityką komunistów wobec PAU („Kwartalnik Filozoficzny” 2002, z. 4, s. 5-23).

W kilku artykułach obszernie omówiłem losy działającej do dziś Fundacji Jerzmanowskich. Najważniejsze znaczenie ma tu tekst opublikowany w monografii zbiorowej: *Erazm Jerzmanowski (1844-1909) Życie w służbie idei. Powstaniec, wynalazca, filantrop*, pod red. J. Biernata, A. S. Więcha, Kraków – Prokocim 2013, s. 131-156.

Wspólnie z Piotrem Köhlerem (obecnie kierownik Zakładu Badań i Dokumentacji Polarnej Instytutu Botaniki UJ) przygotowaliśmy tekst dotyczący ikonografii botanicznej w spuściznie Antoniego Wrzoska („Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 2005, R. 50, nr 3/4, s. 197-217). Mój udział procentowy w tej publikacji szacuję na 25%.

Warto wymienić udział w zespole przygotowującym pod kierunkiem dr Rity Majkowskiej

wydany w 2006 r. *Poczet członków Akademii Umiejętności i Polskiej Akademii Umiejętności w latach 1872-2000*, Kraków, PAU, ss. 230. Opracowałem okres dotyczący lat 1989-2000 oraz brałem udział w pracach redakcyjnych (łącznie mój udział procentowy w tej publikacji szacuję na 20%). Przygotowałem i oddałem do Działu Wydawnictw PAU tekst tomu drugiego *Pocztu członków Akademii Umiejętności i Polskiej Akademii Umiejętności* za lata 2000-2006.

Opublikowałem edycję źródłową wybranych fragmentów z notatników geografa prof. Antoniego Wrzoska (*W służbie Nauki... Antoni Wrzosek 1908-1983* materiały sesji naukowej, pod red. R. Majkowskiej i E. Fiałek, PAU, Kraków 2008, nr 14, s. 51-67). Była ona związana z poświęconymi temu Profesorowi: konferencją i przygotowaną przeze mnie wystawą w Archiwum Nauki PAN i PAU.

Z innych artykułów warto wymienić opatrzony aparatem naukowym tekst o Archiwum Nauki PAN i PAU (*Z minulosti a přítomnosti Archivu vědy Polské akademie věd a Polské akademie věd a umění*, „Archivní Časopis” 2007, R. 57, z. 1, s. 12-20). Jego znacznie zmieniona wersja ukazała się drukiem jako broszura: *Archiwum Nauki Polskiej Akademii Nauk i Polskiej Akademii Umiejętności. Z przeszłości i terażniejszości*, Kraków 2008, ss. 12.

Historii nauki dotyczą też trzy recenzje opublikowane w „Kwartalniku Historii Nauki i Techniki”, „Ruchu Filozoficznym” i „Arcanach” oraz biogramy Antoniego Wrzoska i historyka prawa prof. Stanisława Płazy.

Do efektów zainteresowania oświatą i kulturą należy też zaliczyć publikacje dotyczące Polaków mieszkających na obczyźnie, szczególnie we Francji i w różnych regionach Rosji. Efektem rocznego stażu w Bibliotece Polskiej w Paryżu (byłem delegowany z ramienia PAU) jest m.in. artykuł dotyczący jednego z wybitnych emigracyjnych działaczy i badaczy: *Czesław Chowaniec jako historyk (w świetle materiałów archiwalnych zgromadzonych w Bibliotece Polskiej w Paryżu)* „Studia Historyczne” 2012, R. LV, nr ¾, s. 371-388. Bardziej ogólny charakter ma tekst: *Czesław Chowaniec*, w: *Kustosze księgozbiorów polskich za granicą*, pod red. H. Łaskarzewskiej, Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Warszawa 2013, s. 45-54.

Głównie w oparciu o materiały przechowywane w Bibliotece Polskiej w Paryżu, powstał tekst: *Wacław Sieroszewski w Paryżu 1910-1914*, w: *Wacław Sieroszewski (1858-1945). Zesłaniec – etnograf – literat – polityk*, pod red. A. Kuczyńskiego i M. Marczyka, Uniwersytet Wrocławski. Katedra Etnologii i Antropologii Kulturowej, Instytut Historii Nauki PAN, Wrocław 2011, s. 45-61. Wszechstronnie omawiam w nim różnorodną działalność pisarza Wacława Sieroszewskiego w latach 1910-1914, w czasie jego pobytu w Paryżu (m.in. aktywność literacka, działalność w organizacjach polonijnych, życie rodzinne).

Warto też dodać edycję źródłową P. Biliński, T. Skrzyński, *Fundacja Pelagii Russanowskiej w świetle materiałów Biblioteki Polskiej w Paryżu*, „Wrocławskie Studia Wschodnie” 2011, nr 13,

s. 143-153. Mój udział procentowy w tej publikacji szacuję na 50%.

Losów Polaków na obczyźnie dotyczy także 5 recenzji opublikowanych we „Wrocławskich Studiach Wschodnich” i „Zesłańcu”.

Do omawianej części dorobku można zaliczyć także zainteresowania powojennymi losami Towarzystwa Uniwersytetów Ludowych Rzeczypospolitej Polskiej, Towarzystwa Burs i Stypendiów Rzeczypospolitej Polskiej, Chłopskiego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci i Towarzystwa Uniwersytetu Robotniczego. Wyniki badań na ich temat zamieszczono w obu opisanych wyżej książkach.

Warto tu też wspomnieć współorganizowanie z ramienia Archiwum Nauki PAN i PAU konferencji *Archiwa, biblioteki, muzea wobec nowych wyzwań w dobie digitalizacji* (3 XII 2010 r.).

Na marginesie tego nurtu zainteresowań powstały:

– opublikowany w Łodzi, syntetyczny tekst o zarządzaniu przez PAU posiadanymi majątkami („Studia z Historii Społeczno – Gospodarczej” 2010, T. 8 – efekt współpracy z Piotrem Bilińskim). Mój udział procentowy w tej publikacji szacuję na 50%;

– wydany w Gorzowie Wielkopolskim artykuł o działalności patriotycznej św. Urszuli Ledóchowskiej;

– zamieszczone w Polskim Słowniku Biograficznym biogramy krakowian aktywnych w pierwszej i drugiej połowie XIX w. (kolekcjoner Marcin Strzelbicki oraz uczestnik powstania listopadowego Adam Suski).

Uczestniczyłem z referatami w konferencjach naukowych poświęconych oświacie i kulturze:

- Międzynarodowa polsko – jakucka konferencja poświęcona Wacławowi Sieroszewskiemu, Pułtusk (3-5 XII 2008);
- Międzynarodowa konferencja poświęcona udziałowi Polaków w nauce, technice i cywilizacji świata Pułtusk (19-21 XI 2008);
- *Erazm Józef Jerzmanowski (1844-1909) powstaniec – wynalazca – filantrop. Życie w służbie idei – sesja naukowa w 150. rocznicę powstania styczniowego*, Kraków (8 II 2013);
- Sesja poświęcona astronomowi Tadeuszowi Banachiewiczowi, Kraków (29 X 2004);
- Sesja jubileuszowa Muzeum Archeologicznego, Kraków (17 VI 2005);
- Konferencja naukowa w PAU poświęcona Erazmowi Jerzmanowskiemu, Kraków (7 II 2009);
- *Ziemiańskie wobec industrializacji ziem polskich w XIX i XX wieku*, Łódź (6 XI 2009);
- Konferencja poświęcona Stanisławowi Estreicherowi (18 VI 2010) PAU;
- Sesja zorganizowana przez Państwową Wyższą Szkołę Zawodową w Gorzowie Wielkopolskim oraz Zgromadzenie Sióstr Urszulanek Serca Jezusa Konającego (8 II 2010);

Warto też wspomnieć wykłady: dotyczące Tadeusza Banachiewicza na Seminarium Instytutu Historii Nauki PAN w Warszawie (18 V 2010) oraz *Polski Nobel czyli Fundacja Erazma i Anny Jerzmanowskich i jej laureaci* – Seminarium naukowe Wyższej Szkoły Biznesu National – Louis University (22 III 2013).

Historia wojskowości

Większość artykułów dotyczy operacji „Wisła” w 1947 r. Opublikowano je w Krakowie, Warszawie, Toruniu i Przemyślu m.in. w „Studiach Historycznych” i „Czasach Nowożytnych”. Na marginesie tego nurtu zainteresowań powstały teksty dotyczące legionów na terenie Cieszyńskiego (efekt współpracy z działającym w Czechach Polskim Związkiem Kulturalno – Oświatowym) i wspomniany już tekst o relacjach ludowców z Armią Krajową na terenie Małopolski.

Uczestnictwo na konferencjach naukowych:

- Ogólnopolska Konferencja Naukowa *Żołnierze majora Borowego, Armia Krajowa w Małopolsce i na Podhalu* (27 XI 2009);
- referat o relacjach Batalionów Chłopskich z Armią Krajową na terenie Małopolski wygłoszony na forum Komisji Historii Wojen i Wojskowości PAU.

Na marginesie moich zainteresowań jest powstałe w trakcie stażu w ramach programu *Innowacyjność szansa na rozwój małopolskich przedsiębiorstw* opracowanie *Innowacyjne metody zmiany zasad działania i marketingu firmy Enetim zajmującej się rozpowszechnianiem alternatywnych źródeł energii /gazowej/ w Małopolsce, w obliczu zaistniałej sytuacji politycznej dotyczącej rynku gazowego w Polsce i w Europie*, 2015, ss. 80.

Dorobek wskazuje na stopniowe rozszerzanie moich zainteresowań badawczych. Łącznie w okresie 2001 – 2015 opublikowałem (lub jest w druku) 86 publikacji naukowych (w tym 2 po angielsku, 1 po niemiecku, 3 po czesku). Dorobek obejmuje 2 książki, 45 artykułów naukowych i 7 rozdziałów w monografiach zbiorowych, 5 edycji źródłowych (w tym 2 obszerne w Czechach), 20 referatów naukowych, 10 recenzji w naukowych czasopismach, 5 biogramów oraz 10 tekstów informacyjnych i 3 popularnonaukowe. Z tego od obrony pracy doktorskiej ukazało się 68 publikacji naukowych i wygłoszono 19 referatów (na konferencjach naukowych, na forum Wydziału Historyczno – Filozoficznego PAU, Seminarium Instytutu Historii Nauki PAN w Warszawie; Komisji Historii Wojen i Wojskowości PAU).